

Ю. А. Гайбура,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та електронних платіжних систем,
Заклад вищої освіти "Подільський державний університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2267-4968>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.9.297

ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ М'ЯСОПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО РЕСУРСІВ

Yu. Haibura,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Banking,
Insurance and Electronic Payment Systems, Higher Educational Institution "Podillia State University"

COMPREHENSIVE ASSESSMENT OF THE FINANCIAL CONDITION OF A MEAT-PROCESSING ENTERPRISE

У статті досліджено ділову активність м'ясопереробного підприємства та ефективність використання його ресурсного потенціалу в сучасних умовах господарювання. Обґрунтовано теоретичні підходи до трактування сутності ділової активності як ключової характеристики інтенсивності функціонування підприємства. Проведено аналіз динаміки показників оборотності активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, що дозволило оцінити швидкість обігу ресурсів та ефективність управління оборотним капіталом. Встановлено тенденцію до уповільнення оборотності ресурсів, зростання тривалості операційного циклу та зниження ефективності використання активів. Досліджено показники рентабельності та продуктивності ресурсів, які свідчать про зниження результативності діяльності підприємства внаслідок скорочення обсягів реалізації та чистого прибутку. Визначено основні чинники негативної динаміки та обґрунтовано необхідність удосконалення управління оборотними активами, оптимізації запасів і підвищення ефективності збутової діяльності. Запропоновано напрями підвищення ділової активності підприємства та ефективності використання його ресурсів.

The article examines the business activity of a meat-processing enterprise and the efficiency of the use of its resource potential under current economic conditions. Theoretical approaches to the interpretation of business activity as a key characteristic of the intensity of enterprise functioning are substantiated. It is determined that business activity reflects the speed of resource turnover, the effectiveness of working capital management, and the ability of an enterprise to generate income in the course of its operating activities.

A comprehensive analysis of the dynamics of asset turnover, inventory turnover, accounts receivable, and accounts payable was carried out. This made it possible to assess the circulation rate of resources and identify trends in the use of current assets. The study revealed a slowdown in the turnover of assets, an increase in the duration of the operating cycle, and a decrease in the efficiency of resource utilization. Particular attention is paid to the analysis of receivables and payables as important components of the enterprise's financial management system, which directly affect liquidity and financial stability.

In addition, indicators of resource efficiency, including return on assets, return on equity, cost profitability, and asset productivity, were analyzed. The results indicate a significant decline in profitability caused by a decrease in net profit and sales volumes. At the same time, relative stability of cost recovery indicators was observed, which indicates partial control over production costs.

The main factors that led to the deterioration of business activity and efficiency indicators were identified, including reduced demand for products, accumulation of inventories, inefficient management of receivables, and imbalance in settlement policies with counterparties. Based on the obtained results, directions for improving business activity are proposed, including optimization of inventory levels, acceleration of receivables turnover, improvement of settlement discipline, and enhancement of sales policy.

The practical significance of the study lies in the possibility of using the proposed approaches to improve the efficiency of resource management and ensure sustainable development of meat-processing enterprises in a volatile economic environment.

Ключові слова: ділова активність, оборотність, рентабельність, ресурси, м'ясопереробне підприємство, ефективність.

Key words: business activity, turnover, profitability, resources, meat-processing enterprise, efficiency.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються високим рівнем невизначеності, посиленням конкурентного тиску та обмеженістю ресурсів, особливої актуальності набуває проблема забезпечення належного рівня ділової активності підприємств. Ефективність функціонування суб'єктів господарювання значною мірою залежить від швидкості обігу їх ресурсів, раціональності формування оборотного капіталу та здатності своєчасно трансформувати вкладені кошти у грошові надходження. Для підприємств м'ясопереробної галузі ця проблема ускладнюється специфікою їх діяльності, зокрема високою матеріаломісткістю виробництва, значною залежністю від сировинної бази, обмеженими строками зберігання продукції та необхідністю забезпечення безперервності виробничо-збутових процесів.

Низький рівень ділової активності, що проявляється в уповільненні оборотності активів, накопиченні запасів, зростанні дебіторської заборгованості та неефективному використанні кредиторської заборгованості, призводить до погіршення фінансових результатів діяльності підприємства, зниження його платоспроможності та конкурентоспроможності. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення методичних підходів до оцінювання ділової активності та ефективності використання ресурсів, а також розробки практичних рекомендацій щодо підвищення інтенсивності їх обігу.

Таким чином, дослідження показників ділової активності м'ясопереробних підприємств та виявлення резервів підвищення ефективності використання їх ресурсного потенціалу є важливим науковим і практичним завданням, вирішення якого сприятиме забезпеченню стабільного функціонування підприємств, підвищенню їх фінансових результатів і зміцненню конкурентних позицій на ринку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання оцінки ділової активності підприємства та ефективності використання його ресурсів є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Значний внесок у розвиток теоретичних і методичних підходів до аналізу діяльності підприємств зробили такі вчені, як Кашчена Н. Б., Горошанська О. О. [2], Польова Т. В., Тютюнник Ю. М. [6], Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В., Чепка В. В., Свідерська І. М. [10], Гавриленко Ю. О. та інші.

У їхніх працях ділова активність розглядається як важлива характеристика ефективності функціонування підприємства, що відображає інтенсивність використання ресурсів, швидкість їх обігу та здатність генерувати дохід у процесі господарської діяльності. Особлива увага приділяється системі показників оборотності активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, які дозволяють оцінити ефективність управління оборотним капіталом.

У наукових дослідженнях також обґрунтовується необхідність комплексного підходу до аналізу ділової активності, який передбачає поєднання оцінки швидкості обігу ресурсів із показниками результативності діяльності, зокрема рентабельності та продуктивності активів. Такий підхід дозволяє сформувати більш повне уявлення про ефективність функціонування підприємства.

Разом із тим, незважаючи на значну кількість наукових праць, недостатньо уваги приділяється дослідженню ділової активності підприємств харчової промисловості, зокрема м'ясопереробних підприємств, з урахуванням галузевої специфіки їх діяльності. Залишається актуальним питання поєднання аналізу оборотності ресурсів із оцінкою ефективності їх використання, що дозволяє сформувати цілісне уявлення про результативність господарської діяльності підприємства в умовах нестабільного економічного середовища.

У зв'язку з цим подальшого дослідження потребують методичні підходи до оцінювання ділової активності м'ясопереробних підприємств, зокрема в частині удосконалення системи показників та обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання їх ресурсного потенціалу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є проведення комплексної оцінки ділової активності м'ясопереробного підприємства на основі системи показників оборотності активів, визначення ефективності використання його ресурсного потенціалу, виявлення основних тенденцій зміни швидкості обігу капіталу, а також обґрунтування напрямів підвищення ефективності господарської діяльності підприємства в сучасних умовах функціонування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для м'ясопереробних підприємств комплексна фінансова оцінка має особливе значення, що зумовлено високою матеріаломісткістю виробництва, значною питомою вагою запасів у структурі оборотних активів, сезонністю надходження сировини, залежністю від коливань цін на м'ясну продукцію та необхідністю дотримання підвищених санітарно-гігієнічних вимог. У таких умовах ефективне управління активами та фінансовими ресурсами є визначальним чинником забезпечення конкурентоспроможності підприємства [1].

Водночас важливе місце в системі комплексного фінансового аналізу посідає оцінка ділової активності, яка відображає інтенсивність використання ресурсів підприємства та швидкість їх обороту. Для м'ясопереробних підприємств ця складова аналізу є особливо актуальною, оскільки значні обсяги запасів сировини та готової продукції, обмежені строки їх зберігання і реалізації потребують постійного контролю за ефективністю їх використання.

Оцінка ділової активності дозволяє визначити рівень оборотності активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, що, у свою чергу, дає змогу виявити резерви прискорення кругообігу капіталу, зниження витрат зберігання та мінімізації втрат від псування продукції. Підвищення показників ділової активності свідчить про раціональну організацію виробничо-збутових процесів, ефективне управління матеріальними потоками та здатність підприємства оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури.

Ділова активність підприємства є однією з ключових характеристик ефективності його функціонування, що відображає інтенсивність використання ресурсів, швидкість їх обігу та здатність суб'єкта господарювання генерувати дохід у процесі операційної діяльності. На відміну від показників фінансового стану чи рентабельності, які відображають структуру капіталу або кінцеві результати діяльності, ділова активність характеризує динамічні аспекти функціонування підприємства, зокрема ефективність управління оборотними активами, дебіторською та кредиторською заборгованістю [4].

В умовах нестабільного економічного середовища, зростання конкуренції та підвищення вимог до ефективності використання ресурсів, питання оцінки ділової активності набуває особливої актуальності. Для м'ясопереробних підприємств це має додаткове значення у зв'язку зі специфікою їх діяльності, яка характеризується високою матеріаломісткістю, значною питомою вагою запасів у структурі оборотних активів, обмеженими строками зберігання продукції та залежністю від ритмічності постачання сировини [3].

Об'єктом дослідження є Дочірнє підприємство "М'ясо Буковини" відкритого акціонерного товариства "Новоселицький м'ясокомбінат", яке здійснює діяльність у сфері переробки м'ясної сировини та виробництва широкого асортименту м'ясної продукції.

Оцінювання ділової активності підприємства здійснюється за допомогою системи показників оборотності, які характеризують швидкість перетворення вкладених ресурсів у грошову форму. Чим швидше здійснюється оборот активів, тим ефективніше підприємство використовує наявний ресурсний потенціал.

Першим етапом дослідження є аналіз оборотності активів підприємства, що дозволяє оцінити загальну ефективність використання всіх наявних ресурсів (табл. 1).

Аналіз показників, наведених у таблиці 1, свідчить про загальну тенденцію до зниження ділової активності підприємства протягом 2022—2024 рр. Основним фактором таких змін є скорочення обсягів реалізації продукції, що безпосередньо впливає на швидкість обігу активів.

Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції у 2024 році порівняно з 2022 роком зменшився на 14059,0 тис. грн, що вказує на звуження масштабів господарської діяльності підприємства та зниження його ринкової активності. Водночас середньорічна вартість активів за досліджуваній період зросла на 3131,4 тис. грн, що свідчить про відносне збільшення ресурсної бази підприємства.

Поєднання зростання вартості активів зі скороченням обсягів реалізації призвело до зниження ефективності їх використання. Коефіцієнт оборотності активів зменшився з 2,36 разів у 2022 році до 1,95 разів у 2024 році, тобто на 0,41 обороту. Це означає, що кожна гривня активів генерує менший обсяг доходу, ніж у попередні періоди.

Відповідно спостерігається зростання тривалості одного обороту активів: з 153 днів у 2022 році до 185 днів у 2024 році, тобто на 32 дні. Уповільнення обороту свідчить про зниження швидкості трансформації вкла-

Таблиця 1. Динаміка показників оборотності активів ДП "М'ясо Буковини"

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	115802,1	107778,1	101743,1	-14059,0
Середньорічна вартість активів, тис. грн	48970,1	52942,9	52101,5	+3131,4
Коефіцієнт оборотності активів, рази	2,36	2,04	1,95	-0,41
Тривалість одного обороту, днів	153	176	185	+32

Джерело: сформовано на основі [8].

дених ресурсів у грошові надходження, що негативно впливає на загальну ефективність діяльності підприємства.

Зазначені тенденції зумовлені низкою факторів, зокрема зменшенням попиту на продукцію, накопиченням запасів, уповільненням обігу дебіторської заборгованості та неефективним використанням виробничих потужностей. Для м'ясопереробних підприємств така ситуація є особливо критичною, оскільки тривале перебування ресурсів у виробничо-збутовому циклі може призводити до втрат якості продукції та додаткових витрат на її зберігання.

Отже, отримані результати свідчать про необхідність підвищення ефективності використання активів підприємства, зокрема шляхом оптимізації обсягів запасів, прискорення обігу оборотних коштів та активізації збутової діяльності.

Наступним етапом є аналіз оборотності запасів, які займають значну частку в структурі оборотних активів м'ясопереробних підприємств (табл. 2).

Аналіз показників, наведених у таблиці 2, свідчить про суттєве зниження ефективності використання запасів на підприємстві протягом 2022—2024 рр. Така тенденція є негативною, оскільки саме запаси займають значну частку в структурі оборотних активів м'ясопереробних підприємств.

Зокрема, собівартість реалізованої продукції у 2024 році порівняно з 2022 роком зменшилася на 10895,0 тис. грн, що свідчить про скорочення обсягів виробництва та реалізації продукції. Водночас середньорічна вартість запасів зросла на 6528,5 тис. грн, що вказує на їх накопичення та уповільнення процесів реалізації.

У результаті таких змін коефіцієнт оборотності запасів знизився з 8,87 разів у 2022 році до 4,88 разів у 2024 році, тобто майже вдвічі (на 3,99 обороту). Це означає, що запаси обертаються значно повільніше, а ресурси довше перебувають у виробничо-збутовому циклі.

Відповідно тривалість одного обороту запасів зростає з 41 дня до 74 днів, тобто на понад місяць. Така динаміка свідчить про суттєве уповільнення обігу запасів та зниження ефективності їх використання.

Основними причинами такої ситуації є зниження попиту на продукцію, неефективна політика управління запасами, надмірне формування складських залишків, а також порушення ритмічності збуту продукції.

Для м'ясопереробних підприємств така тенденція є особливо небезпечною, оскільки продукція має обмежений термін зберігання. Надмірне накопичення запасів може призводити до втрат якості продукції, її псування, збільшення витрат на зберігання та, відповідно, зниження фінансових результатів діяльності підприємства [9].

Отже, отримані результати свідчать про необхідність оптимізації обсягів запасів, удосконалення системи їх управління та прискорення процесів реалізації продукції з метою підвищення ділової активності підприємства.

З урахуванням того, що запаси є важливою складовою оборотних активів

Таблиця 2. Динаміка показників оборотності запасів ДП "М'ясо Буковини"

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	94958,0	89478,9	84063	-10895,0
Середньорічні запаси, тис. грн	10710,0	14885,2	17238,5	+6528,5
Коефіцієнт оборотності запасів, рази	8,87	6,01	4,88	-3,99
Тривалість одного обороту запасів, днів	41	60	74	+33

Джерело: сформовано на основі [8].

підприємства, однак характеризують лише внутрішній етап виробничо-збутового циклу, доцільним є подальше дослідження елементів оборотного капіталу, які забезпечують завершення операційного процесу та формування грошових надходжень. У цьому контексті особливого значення набуває аналіз дебіторської заборгованості, оскільки саме вона відображає обсяг відстрочених платежів за реалізовану продукцію та безпосередньо впливає на швидкість повернення коштів у господарський обіг (табл. 3).

Дані таблиці 3, свідчать про неоднозначні зміни в ефективності управління дебіторською заборгованістю ДП "М'ясо Буковини" протягом 2022—2024 рр. Загалом спостерігається тенденція до уповільнення її оборотності, що певною мірою пов'язано зі зниженням обсягів реалізації продукції та змінами у розрахунковій дисципліні контрагентів.

Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції у 2024 році порівняно з 2022 роком зменшився на 14059,0 тис. грн, що свідчить про скорочення обсягів операційної діяльності підприємства. Водночас середньорічна дебіторська заборгованість збільшилася на 633,2 тис. грн, що вказує на певне зростання обсягів відстрочених платежів та розширення комерційного кредитування покупців.

У результаті таких змін коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості знизився з 13,95 разів у 2022 році до 11,39 разів у 2024 році, тобто на 2,56 обороту. Це означає, що кошти, вкладені у розрахунки з дебіторами, почали повертатися повільніше, що знижує швидкість їх повторного використання в господарському обороті підприємства.

Таблиця 3. Динаміка показників оборотності дебіторської заборгованості ДП "М'ясо Буковини"

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	115802,1	107778,1	101743,1	-14059,0
Середньорічна дебіторська заборгованість, тис. грн	8298,3	10043,1	8931,5	+633,2
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, рази	13,95	10,73	11,39	-2,56
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	26	34	32	+6

Джерело: сформовано на основі [8].

Відповідно період погашення дебіторської заборгованості зріс з 26 до 32 днів, що свідчить про незначне погіршення платіжної дисципліни покупців та подовження строків інкасації грошових коштів. Хоча показник залишається відносно прийнятним, його зростання є негативною тенденцією, оскільки уповільнює надходження ліквідних ресурсів на підприємство.

Загалом отримані результати свідчать про певне зниження ефективності управління дебіторською заборгованістю, що проявляється у зменшенні швидкості її обороту та збільшенні строків погашення. Це потребує посилення контролю за розрахунками з покупцями, удосконалення кредитної політики та впровадження заходів щодо скорочення періоду інкасації коштів.

Важливим елементом оцінки ділової активності підприємства є не лише аналіз оборотності дебіторської заборгованості, яка характеризує швидкість надходження коштів від покупців, а й дослідження ефективності управління кредиторською заборгованістю. Якщо дебіторська заборгованість відображає відволікання фінансових ресурсів у розрахунки з контрагентами, то кредиторська, навпаки, виступає джерелом тимчасового безкоштовного фінансування поточної діяльності підприємства.

Оптимальне співвідношення між термінами погашення дебіторської та кредиторської заборгованості є важливою умовою підтримання платоспроможності та фінансової рівноваги суб'єкта господарювання. Перевищення періоду інкасації дебіторської заборгованості над строками погашення кредиторської може призводити до дефіциту грошових коштів, тоді як більш тривалий період використання кредиторської заборгованості сприяє підвищенню ліквідності підприємства [11].

З огляду на це, наступним етапом дослідження є аналіз оборотності кредиторської заборгованості, який дозволяє оцінити швидкість виконання підприємством своїх зобов'язань перед постачальниками, бюджетом та іншими контрагентами, а також визначити ефективність використання залучених у розрахунках ресурсів (табл. 4).

Аналіз показників, наведених у таблиці 4, свідчить про зміну ефективності управління кредиторською заборгованістю підприємства протягом 2022—2024 рр. та відображає особливості формування його розрахункової політики з постачальниками і іншими контрагентами.

Зокрема, собівартість реалізованої продукції у 2024 році порівняно з 2022 роком зменшилася на 10895,0 тис. грн, що свідчить про скорочення обсягів виробничої діяльності підприємства. Водночас середньорічна кредиторська заборгованість за цей період зменшилася на 835,4 тис. грн, що вказує на певне скорочення обсягів залучених короткострокових ресурсів у розрахунках.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2022 році становив 15,74 рази, у 2023 році зріс до 21,96 разів, а у 2024 році знизився до 16,18 разів. Загалом за досліджуваний період показник дещо збільшився (на 0,44 обороту), однак його динаміка є нестабільною. Значне зростання у 2023 році свідчить про прискорен-

ня розрахунків із постачальниками, тоді як у 2024 році відбулося певне уповільнення.

Відповідно період погашення кредиторської заборгованості скоротився з 23 днів у 2022 році до 16 днів у 2023 році, після чого зріс до 22 днів у 2024 році. Загалом за період він зменшився лише на 1 день, що свідчить про відносну стабільність політики розрахунків підприємства.

Отримані результати свідчать про те, що підприємство у 2023 році проводило більш швидкі розрахунки з кредиторами, що пов'язано зі зменшенням обсягів закупівель та прагненням підвищити фінансову дисципліну. Водночас у 2024 році спостерігається повернення до більш тривалих строків погашення зобов'язань, це свідчить про часткове використання кредиторської заборгованості як джерела фінансування поточної діяльності.

З позиції ділової активності така динаміка має подвійний характер. З одного боку, швидке погашення зобов'язань підвищує фінансову надійність підприємства, з іншого — зменшує можливості використання безкоштовних залучених ресурсів. Тому важливим є забезпечення оптимального балансу між швидкістю розрахунків і ефективністю використання кредиторської заборгованості [7].

Отже, аналіз оборотності кредиторської заборгованості свідчить про загалом стабільну, але не повністю оптимальну політику управління розрахунками, що потребує узгодження зі швидкістю обігу дебіторської заборгованості та грошових потоків підприємства.

Проведений аналіз показників оборотності активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості дозволив оцінити швидкість обігу ресурсів підприємства та ефективність управління окремими елементами оборотного капіталу. Водночас показники ділової активності характеризують лише інтенсивність використання ресурсів, не даючи повного уявлення про результативність їх залучення у господарський процес.

З метою комплексної оцінки ефективності функціонування підприємства доцільним є доповнення аналізу дослідження показників ефективності використання ресурсів, які відображають здатність підприємства генерувати прибуток та дохід на вкладені активи, власний капітал і витрати. Саме ці показники дозволяють оцінити економічну віддачу від використання ресурсного потенціалу та визначити рівень результативності діяльності підприємства.

Таблиця 4. Динаміка показників оборотності кредиторської заборгованості ДП "М'ясо Буковини"

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	94958,0	89478,9	84063	-10895,0
Середньорічна кредиторська заборгованість, тис. грн	6031,5	4074,7	5196,1	-835,4
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, рази	15,74	21,96	16,18	+0,44
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	23	16	22	-1

Джерело: сформовано на основі [8].

Таблиця 5. Динаміка показників ефективності використання ресурсів ДП "М'ясо Буковини"

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-) 2024 р. від 2022 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	115802,1	107778,1	101743,1	-14059,0
Чистий прибуток, тис. грн	2760,0	1906,2	508,4	-2251,6
Середньорічна вартість активів, тис. грн	48970,1	52942,9	52101,5	+3131,4
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	28458,9	30066,3	30547,4	+2088,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	94958,0	89478,9	84063	-10895,0
Рентабельність активів (ROA), %	5,64	3,60	0,98	-4,66
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	9,70	6,34	1,66	-8,04
Рентабельність витрат, %	2,91	2,13	0,60	-2,31
Віддача активів (продуктивність активів), грн/грн	2,36	2,04	1,95	-0,41
Коефіцієнт окупності витрат, грн/грн	1,22	1,20	1,21	-0,01

Джерело: сформовано на основі [8].

У цьому контексті наступним етапом дослідження є аналіз динаміки показників ефективності використання ресурсів ДП "М'ясо Буковини", результати якого наведено у таблиці 5.

Аналіз показників, наведених у таблиці 5, свідчить про суттєве зниження ефективності використання ресурсів підприємства протягом 2022—2024 рр., що зумовлено насамперед скороченням обсягів чистого прибутку та загальним зниженням результативності господарської діяльності.

Зокрема, рентабельність активів (ROA) зменшилася з 5,64 % у 2022 році до 0,98 % у 2024 році, тобто на 4,66 відсоткових пункти. Така динаміка свідчить про істотне зниження ефективності використання всіх наявних ресурсів підприємства, оскільки кожна гривня активів генерує значно менший обсяг прибутку.

Аналогічна тенденція спостерігається і щодо рентабельності власного капіталу (ROE), яка знизилася з 9,70 % до 1,66 %, тобто на 8,04 відсоткових пункти. Це свідчить про скорочення прибутковості для власників підприємства та зменшення ефективності використання вкладеного капіталу.

Рентабельність витрат також має негативну динаміку: її значення зменшилося з 2,91 % у 2022 році до 0,60 % у 2024 році. Це означає, що підприємство отримує значно менший прибуток на одиницю понесених витрат, що є наслідком зниження чистого фінансового результату.

Показник віддачі активів демонструє поступове зниження з 2,36 грн/грн до 1,95 грн/грн, що підтверджує зменшення обсягів доходу, отриманого з кожної гривні вкладених ресурсів. Така тенденція узгоджується з результатами аналізу ділової активності та свідчить про уповільнення обігу активів.

Водночас коефіцієнт окупності витрат залишається відносно стабільним і коливається в межах 1,20—1,22 грн/грн. Це свідчить про збереження контролю над собівартістю продукції, однак стабільність цього показника не компенсує зниження прибутковості підприємства.

Отже, результати аналізу свідчать про погіршення ефективності використання ресурсного потенціалу ДП "М'ясо Буковини", що проявляється у зниженні показників рентабельності та продуктивності активів. Основною причиною таких змін є скорочення чистого прибутку на фоні зменшення обсягів реалізації продукції. У цих умовах підприємству доцільно зосередити увагу на підвищенні операційної ефективності, оптимізації витрат та активізації збутової діяльності з метою відновлення рівня прибутковості та забезпечення сталого розвитку [5].

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що ділова активність та ефективність використання ресурсів ДП "М'ясо Буковини" протягом 2022—2024 рр. мають чітко виражену тенденцію до погіршення, що проявляється в уповільненні оборотності основних елементів оборотного капіталу та зниженні показників прибутковості. Виявлені диспропорції між темпами скорочення обсягів реалізації та змінами у структурі активів і зобов'язань свідчать про необхідність удосконалення системи управління ресурсами підприємства, підвищення ефективності операційної діяльності та забезпечення більш раціонального використання наявного економічного потенціалу.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У статті здійснено комплексну оцінку ділової активності та ефективності використання ресурсів м'ясопереробного підприємства на основі аналізу показників оборотності активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, а також показників рентабельності. За результатами дослідження встановлено, що протягом аналізованого періоду відбулося зниження швидкості обігу ресурсів, що супроводжувалося зростанням тривалості їх обороту, накопиченням запасів та уповільненням розрахунків із дебіторами. Водночас динаміка кредиторської заборгованості свідчить про відносно стабільність розрахункової політики, хоча її

використання як джерела фінансування не є повною мірою оптимізованим.

Погіршення показників ділової активності безпосередньо позначилося на результативності діяльності підприємства, що підтверджується зниженням рентабельності активів, власного капіталу та витрат. Основними чинниками таких змін є скорочення обсягів реалізації продукції, зменшення чистого прибутку, а також недостатня ефективність управління оборотними активами.

З метою підвищення рівня ділової активності та ефективності функціонування підприємства доцільним є впровадження комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію обсягів запасів, прискорення обігу дебіторської заборгованості, удосконалення політики управління розрахунками з контрагентами, а також активізацію збутової діяльності та підвищення ефективності використання виробничих ресурсів.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі полягають у поглибленому дослідженні взаємозв'язку між показниками ділової активності та фінансової стійкості підприємства, розробці економіко-математичних моделей оптимізації структури оборотного капіталу, а також адаптації сучасних інструментів управління ефективністю діяльності підприємств до умов нестабільного економічного середовища.

Література:

1. Гайбура Ю. А. Комплексне оцінювання фінансового стану м'ясопереробного підприємства. *Агросвіт*. 2026. № 5. С. 190—198.
2. Кашчена Н. Б., Горошанська О. О., Польова Т. В. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу: монографія. Харків, 2016. 196 с.
3. Косович О. В. Методичні засади оцінювання ресурсної позиції м'ясопереробних підприємств у системі формування конкурентного статусу. *Агросвіт*. 2026. № 8. С. 291—296.
4. Онищенко С. В., Маслій О. А., Пантась В. В. Ділова активність бізнесу в Україні: цифрова трансформація та сталий розвиток. *Економіка і регіон*. 2024. № 1. С. 136—143.
5. Приймак С. В. Ділова активність як фактор зростання економічного потенціалу підприємства. *Збірник тез звітної наукової конференції Львівського національного університету імені Івана Франка за 2017 рік* (електронне видання): Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2018. С. 121—125.
6. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник (2-ге видання, змінене і доповнене). Полтава: Видавництво ПП "Астроя", 2020. 434 с.
7. Ткачук Г. Ю. Оцінка ділової активності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 13. Ч. 4. С. 88—90.
8. Фінансова звітність ДП "М'ясо Буковини" ВАТ "Новоселицький птахокомбінат". URL: <https://www.ukraine.com.ua/egrpou/30175983/>
9. Чикуркова А. Д., Добровольська Е. В. Забезпечення управління ефективністю функціонування м'ясопереробного підприємства. *Подільський вісник: сільське*

господарство, техніка, економіка. 2023. Випуск 1 (38). С. 166—172

10. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19—20. С. 96—102.

11. Ясіновська І., Фелісеєв В. Ділова активність промислових підприємств України: оцінка, проблеми та напрями забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-16>

References:

1. Haibura, Yu. A. (2026), "Comprehensive assessment of the financial condition of a meat-processing enterprise", *Agrosvit*, vol. 5, pp. 190—198.
2. Kashchena, N. B. Goroshanska, O. O. and Polyova, T. V. (2016). *Dilova aktyvnist' pidpryyemstva: sutnist' ta metodyka analizu* [Business activity of an enterprise: essence and analysis methods], Kharkiv, Ukraine.
3. Kosovych, O.V. (2026), "Methodological principles of assessing the resource position of meat processing enterprises in the system of forming a competitive status", *Agrosvit*, vol. 8, pp. 291—296.
4. Onyshchenko, S. V. Maslii, O. A. and Pantas, V. V. (2024), "Business activity in Ukraine: digital transformation and sustainable development", *Economy and region*, vol. 1, pp. 136—143.
5. Pryimak, S. V. (2018), "Business activity as a factor in the growth of the economic potential of the enterprise", *Zbirnyk tez zvitnoi naukovoї konferentsii Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka za 2017 rik* [Collection of abstracts of the reporting scientific conference of the Ivan Franko National University of Lviv for 2017], LNU im. I. Franka, Lviv, Ukraine, pp. 121—125.
6. Tyutyunnyk, Yu. M. Dorohan-Pysarenko, L. O. and Tyutyunnyk, S. V. (2020), *Financial analysis*, [Finansovyy analiz], 2nd edition, amended and supplemented, Publishing house of PP "Astraya", Poltava: Ukraine.
7. Tkachuk, G. Yu. (2015), "Assessment of the business activity of an enterprise", *Scientific Bulletin of the Kherson State University. Series: Economic Sciences*, vol. 13 (4), pp. 88—90.
8. ukraine.com.ua (2026), "Financial statements of the State Enterprise "Meat of Bukovyna" of the OJSC "Novoselytsky Poultry Plant", available at: <https://www.ukraine.com.ua/egrpou/30175983/> (Accessed 20 April 2026).
9. Chikurkova, A. D. and Dobrovolska, E. V. (2023), "Ensuring the management of the efficiency of the functioning of a meat processing enterprise", *Podolskyi visnyk: agriculture, technology, economics*, vol. 1 (38), pp. 166—172.
10. Chepka, V. V., Sviderska, I. M. and Gavrylenko, Yu. O. (2020), "Financial condition of the enterprise: theoretical foundations", *Investments: practice and experience*, vol. 19—20, pp. 96—102
11. Yasinovska, I. and Feliseev, V. (2022). "Business activity of industrial enterprises of Ukraine: assessment, problems and directions of support", *Economy and society*, vol. (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-16>

Отримано редакцією журналу / Received: 30.04.26

Прорецензовано / Revised: 08.05.26

Дата публікації / Published: 12.05.26